

potrebne. Tak najdemo že pri starih Grekih, poznej pri Latinih, ino v naših dnevih pri vsih podvyčenějšíh narodih za njihove lastne jezične glase tydi več ali menje lastnih pismenc. Ravno za tega volo, dragi Slovénc! najdeš tydi ti v nazócnih knihah naměsto starih pismenc neke novozebrane kračeše ino pravěše znamle, z' kerimi se drygega nikaj ne iše, kak lepoto tvojega jako imenitnega jezika še bole povišati. Tydo novozebrane znamle pa so nikak ne opervič novozmišlene, temoč le od tistih priátelov našega daleč razširjanega jezika semvzete, kerim so že davno pred nami hvale vredno za lepi Slovenski jezik ino dobroserčni narod totega jezika skerbeli. Tydi se ne prikažejo tote novozebrane znamle med nami v toti knígi opervič, temoč veliko Slovenskih knjig se je v naših dnevih z njimi že na svetlo dalo ino v kratkemi časi skazalo, da Slovenci ležej ino rajši svoje knjige v totih, kak pa v starih znamlah berejo. Misli se zato brez vse skerbi, da bode že tydi vsaki drygi Slovenec, kerim koli Slovenske knjige z' totimi novimi pismencami še opervič pred sé dobi, toti hasek hitro sam spoznal ino Slovenske knjige skoro z dosta vekšim veseljom v nazócnih, kak pa v starih znamlah bral. Teliko več se to dá obečati, da je vsaki, kerim le nekaj pismo rázumi, toto potrebo že duge leta vidil ino z poti imeti htel. Spodoba ino pomenenje totih novozebranih pismenc je tak . . . Vse se izgovarjajo, kak prejšoč. Le pridoče so novo zaponiti: c, nj, s, š, z, ž, ů (y), č. Svetléši navyk za hitro ino lahko branje Slovenskih knjig glej abecedno knižico."

Slovstvena zgodovina v slovenski ljudski šoli.

(Piše **Gradimir.**)

(Konec.)

L. Hiti.*)

(Glej 154. berilno vajo: „Alboin in Gizulf“.)

Luka Hiti se je rodil v 15. dan oktobra 1832. l. v Sodražici na Dolenjskem. Njegovi stariši so bili kmetje. Šolal se je v Ribnici in v Ljubljani ter bil zmerom mej učenci odličnjaki. Dognavši latinske šole, izvoli si duhovski stan ter je bil v 25. dan julija 1858. l. posvečen v mašnika. Služboval je najprej kot kaplan v Vipavi ter bil ob enem katehet (veroučitelj) in ravnatelj tamošnji čveterorazdni ljudski šoli, in sicer do leta 1870. Tega istega leta pa je bil imenovan c. kr. okrajnim šolskim nadzornikom Postojnskega okraja. Nekoliko let pozneje (1878. l.) odide župnikovat na Ustje (na Vipavskem); a tū prične bolestovati, vsled česar stopi 1882. l. v pokoj ter se preseli zopet v Vipavo, kjer umrē v 18. dan junija 1884. l.

Pokojni Luka Hiti je bil jako nadarjen in izobražen mož. Bil je iskren slovensk národnjak, vrl duhovnik in učitelj, velik prijatelj šolski mladini in učiteljem. Pisal je mnogo v „Novice“ in „Zgodnjo Danico“; pa tudi v „Šolskih sporočilih“ Vipavskih nahajamo dosta lepih njegovih člankov. Za razvoj naše književnosti se je mnogo zanimal; podpiral je rad slovensko knjigo ter visoko cenil izborne pesnike in pisatelje slovenske. To veliko ljubezen do slovenske književnosti dokazal je tudi v svoji oporoki; kajti zapustil je blizu 10.000 gld. „katoliški tiskarni“ v Ljubljani, ki izdava list „Slovenec“ in druge knjige!

Kot človek je bil pokojnik preblaga duša. Imel je miločutno srce, uneto za vse lepo in dobro. Bil je tudi dober pevec in muzik, v družbi vesel in kratkočasen. Žal,

*) Javno in presrečno zahvalo izrekam c. k. okrajnemu šolskemu nadzorniku v Postojini, g. J. Thumi, ker mi je radovoljno postregel s potrebnimi podatki o vrlém našem Hitiji! Pis.

da nam ga je nemila smrt pobrala veliko prerano, neizpolnivšega niti življenja 52. leta! Blag mu spomin!

J. in H. Jireček.

(Glej 156. berilno vajo: „Opravki starih Slovencev v mirnih časih in deželna obramba“.)

Josip in Hermenegild Jireček sta brata.

Josip Jireček se je rodil 1825. l. v češkem mestu Visoko Mito. Svoje učenje je dovršil na vseučilišči v Pragi ter je bil svoj čas minister za uk in bogočastje. Zdaj živi kot minister v pokoji navadno v Pragi, kjer se peča mnogo tudi s pisateljevanjem. Josip Jireček je tudi deželni in državni poslanec ter vrl zagovornik ne le českih nego tudi slovenskih pravic v državnem zboru. Spisal je mnogo dičnih knjig v češkem in nemškem jeziku.

Enako vrl mož je njegov mlajši brat Hermenegild Jireček, porojen v istem mestu 1827. l. Učil se je modroslovja in prava na vseučilišči v Pragi ter zdaj je svetovalec pri ministerstvu za uk in bogočastje na Dunaji. On je doktor prava ter vitez železne krone III. vrste s pridevkom „Samokovski“. Kakor njegov brat, isto tako je tudi on unet Slovan ter sluje kot izboren česk in nemšk pisatelj.

Kandler.

(Glej 159. berilno vajo: „Trst se uda slavnej habsburškej hiši“.)

Peter Kandler je bil odvetnik (doktor pravn) v Trstu. Rodil se je v tem mestu 1804. l. ter baš tû umrl 18. januarja 1872. l. Svoje zgodovinske spise je priobčeval le v laškem jeziku; vender ima zasluge za zgodopisje Tržaško in Primorsko.

K. Beck.

(Glej 161. berilno vajo: „Nikolaj Zrinjski v Sigetu“.)

Karol Beck (izg. Bek) se je rodil v Baji na Ogrskem 1817. l.; zdaj živi na Dunaji in je priljubljen nemški pesnik in pisatelj.

Filodemus.

(Glej 172. berilno vajo: „Cesarska pesem“.)

S podpisom „Filodemus“ je priobčeval neki slovenski pesnik posebno prejšnja leta pesni po različnih slovenskih časopisih. A kdo se skriva za tem imenom, to še ni splošno znano.

Peter Končnik.

(Sestavil „Četrto Berilo“.)

Slednjič naj vam omenim še nekoliko o Petru Končniku, ki je sestavil pričujoče naše berilo. Rodil se je v Viči na Koroškem 1844. l. Bil je svoj čas c. kr. okrajni šolski nadzornik na spodnjem Štajerskem, a zdaj službuje kot ravnatelj na gimnaziji v Celji. Spisal je tudi (1883. l.) šolsko knjigo: „Slovenska slovnica z naukom, kako se pišejo pisma in pravilni sestavki“.

E p i l o g.

In tako sem dovršil nalogo, katero sem si bil postavil. V koliko se mi je posrečila, sodijo naj čitatelji sami. V svoje opravičevanje bodi mi le še dovoljeno omeniti:

Obžalovati moram, da se je v naše čitanke vzelo toliko berilnih vaj nemških slovestvenikov ali vsaj premalo važnih slovenskih pisateljev. Mnogo imamo imenitnih in za-

služnih pisateljev slovenskih, ki bi dotične članke bili radi nadomestili z dobrimi izvirnimi proizvodi. In po tem takem pridobila bi bila tudi moja „Slovstvena zgodovina“ mnogo, ter delo bi se mi bilo olajšalo. Tako sem pa z velikim trudom moral iskati podatkov o marsikojem pisatelji, kar se mi je včasih posrečilo še le s posredovanjem in podporo mnogih slovenskih prijateljev, na čemer jim tukaj javno hvale .zrekam!

Očitano se mi je nekje, da je moje delo preučeno za ljudsko šolo. A očitanje to se mi ne zdi opravičeno. Istina je, da je moja „Slovstvena zgodovina“ pisana za višje razrede ljudskih naših šol; a tudi v teh ne zahtevamo, da bi otroci do pičice vse znali, kar tu opisujemo. Dovolj je le jedro pri tem ali onem pisatelji. Smešno je, če se mi očita, da jaz od ljudskošolskega otroka zahtevam, da mi zna, katerega leta, katerega dné se je ta ali oni pisatelj rodil in umrl. Tega še jaz pri vseh na pamet ne znam, in tega ne zna morda niti mnog profesor — strokovnjak! Vender, če sem se potrudil, da sem dotične podatke oskrbel, mislim, da sem s tem ustregel mnogemu tovarišu in rodoljubu, ki ga veseli preučevanju slovstvene naše zgodovine, v katerem predmetu nam je res še ledino orati! In tudi bodoči slovstveni povestničar najde v drobnem tem delci marsikako zrnce, saj sem o marsikojih pisateljih postregel s čisto izvirnimi podatki; knjižica bode morda tudi učitelju, pripravljajočemu se za izpit, dobro služila v — ponavljanje. — Nekaternikom ni bilo po volji, da sem obravnaval o tem ali onem pisatelji, bódi si, da se jim je zdel premalo zaslužen za slovensko mladino. A načelno moral sem govoriti o vsakem podpisanem pisatelji; jaz nijsem kriv, ako je kak sestavek komu neušečnega pisatelja prišel v berilo!

S tem sicer ni rečeno, da se mi je „Slovstvena zgodovina“ povesod ometala. Tudi prijazno so o njej sodili mnogi slovenski pedagogi in strokovnjaki, in to ustno in pisмено, kar je provzročevalo, da sem vztrajal pri težavnem delu. Da ne omenjam vseh dotičnih izjav, navajam le odlomek pisma vseučilišnega profesorja dr. Kreka, ki mi je pisal iz Gradca na Štefanovo m. l. doslovno: „Vaš namen je blag in ob enem tudi koristen milemu národu slovenskemu. Odlomke Vašega spisa prebiral sem z veseljem v „Uč. Tov.“ in odobravam tudi Vašo nakáno, da se ta „Slovstvena zgodovina“ o svojem času ponatisne v posebnej knjigi“. In jaz drugega ne želim, nego, da se označeni moj namen tudi dejanski izvrši, v kar pomozi Bog!

Pripis. Nekatero pravopisne nedoslednosti v tem delci naj se blagovoljno oprostijo, ker niso na rovaš sestaviteljev. Blagovoli naj se tudi popraviti, da je dr. J. Zupan umrl 1852. l., a ne 1853. l., kakor je pomotno stalo v 19. l. „Uč. Tov.“ m. l. — Vrhu tega naj se k razpravi o A. Zupančiči v 4. l. t. l. dodá, da se je ta gospod rodil 13. januarja 1841. l. v Ljubljani, ter bil posvečen v mašnika 3. avgusta 1867. l.

Iz šole za šolo.

Naloge v izobražbo prostih stavkov.

(Sestavil **Fran Jamšek.**)

(Dalje.)

3.

— močen, a, o. — slaboten, a, o. — pogumen, a, o. — strahopeten, a, o.
— delaven, a, o. — divji, a, e. — krotek, a, o. — predrzen, a, o. — pobožen,
a, o. — brezbožen, a, o. — ljubeč, a, o. — priljuden, a, o. — odljuden, a, o.

služnih pisateljev slovenskih, ki bi dotične članke bili radi nadomestili z dobrimi izvirnimi proizvodi. In po tem takem pridobila bi bila tudi moja „Slovstvena zgodovina“ mnogo, ter delo bi se mi bilo olajšalo. Tako sem pa z velikim trudom moral iskati podatkov o marsikojem pisatelji, kar se mi je včasih posrečilo še le s posredovanjem in podporo mnogih slovenskih prijateljev, na čemer jim tukaj javno hvale .zrekam!

Očitano se mi je nekje, da je moje delo preučeno za ljudsko šolo. A očitanje to se mi ne zdi opravičeno. Istina je, da je moja „Slovstvena zgodovina“ pisana za višje razrede ljudskih naših šol; a tudi v teh ne zahtevamo, da bi otroci do pičice vse znali, kar tu opisujemo. Dovolj je le jedro pri tem ali onem pisatelji. Smešno je, če se mi očita, da jaz od ljudskošolskega otroka zahtevam, da mi zna, katerega leta, katerega dné se je ta ali oni pisatelj rodil in umrl. Tega še jaz pri vseh na pamet ne znam, in tega ne zna morda niti mnog profesor — strokovnjak! Vender, če sem se potrudil, da sem dotične podatke oskrbel, mislim, da sem s tem ustregel mnogemu tovarišu in rodoljubu, ki ga veseli preučevanju slovstvene naše zgodovine, v katerem predmetu nam je res še ledino orati! In tudi bodoči slovstveni povestničar najde v drobnem tem delci marsikako zrnce, saj sem o marsikojih pisateljih postregel s čisto izvirnimi podatki; knjižica bode morda tudi učitelju, pripravljajočemu se za izpit, dobro služila v — ponovljanje. — Nekaternikom ni bilo po volji, da sem obravnaval o tem ali onem pisatelji, bódi si, da se jim je zdel premalo zaslužen za slovensko mladino. A načelno moral sem govoriti o vsakem podpisanem pisatelji; jaz nijsem kriv, ako je kak sestavek komu neušečnega pisatelja prišel v berilo!

S tem sicer ni rečeno, da se mi je „Slovstvena zgodovina“ povesod ometala. Tudi prijazno so o njej sodili mnogi slovenski pedagogi in strokovnjaki, in to ustno in pisмено, kar je provzročevalo, da sem vztrajal pri težavnem delu. Da ne omenjam vseh dotičnih izjav, navajam le odlomek pisma vseučilišnega profesorja dr. Kreka, ki mi je pisal iz Gradca na Štefanovo m. l. doslovno: „Vaš namen je blag in ob enem tudi koristen milemu národu slovenskemu. Odlomke Vašega spisa prebiral sem z veseljem v „Uč. Tov.“ in odobravam tudi Vašo nakáno, da se ta „Slovstvena zgodovina“ o svojem času ponatisne v posebnej knjigi“. In jaz drugega ne želim, nego, da se označeni moj namen tudi dejanski izvrši, v kar pomozi Bog!

Pripis. Nekatero pravopisne nedoslednosti v tem delci naj se blagovoljno oprostijo, ker niso na rovaš sestaviteljev. Blagovoli naj se tudi popraviti, da je dr. J. Zupan umrl 1852. l., a ne 1853. l., kakor je pomotno stalo v 19. l. „Uč. Tov.“ m. l. — Vrhu tega naj se k razpravi o A. Zupančiči v 4. l. t. l. dodá, da se je ta gospod rodil 13. januarja 1841. l. v Ljubljani, ter bil posvečen v mašnika 3. avgusta 1867. l.

Iz šole za šolo.

Naloge v izobražbo prostih stavkov.

(Sestavil **Fran Jamšek.**)

(Dalje.)

3.

— močen, a, o. — slaboten, a, o. — pogumen, a, o. — strahopeten, a, o.
— delaven, a, o. — divji, a, e. — krotek, a, o. — predrzen, a, o. — pobožen,
a, o. — brezbožen, a, o. — ljubeč, a, o. — priljuden, a, o. — odljuden, a, o.

— pravičen, a, o. — krivičen, a, o. — ni pošten, a, o. — je velik, a, o. — majhen, a, o. — zbadljiv, a, o. — nagel, a, o. — počasen, a, o. — tečen, a, o. — zdravilen, a, o. — polzek, a, o. — mlačen, a, o. — vroč, a, e. — trujast, a, o. — varčen, a, o. — dober in skrben, a, o. — besen (ljut), a, o. — mil in ljub, a, o. — odkritosrčen, a, o. — nedolžen in ljubeznjiv, a, o. — grozovit, na, no. — roparsk, a, o. — poškodov, a, o. — škodljiv, a, o. — ni drag, a, o. — je šolski, a, o. — je imeniten, a, o. — je najpopolnejši, najsvetejši in vseveden.

Izvršitev.

a) (Oddelek prvi.)

Vol je močen. Starček je slaboten. Junak je pogumen. Kokošár je strahopeten.
— — — — — Bog je najpopolnejši, najsvetejši in vseveden.

b) (Oddelek drugi.)

Slon je močen. Mula je močna. Vino je močno. Jetnik je slaboten. Babica je slabotna. Dete je slabotno. Vojak je pogumen. Črnogorka je pogumna. Ljudstvo je pogumno i. t. d.

V.

Dovršite sledeče stavke s primernimi osebki, ter podčrtajte gole stavke!

1.

— je bel (a, o) kakor sneg. — je črn (a, o) kot zamorec. — umazan (a, o) kakor pust. — krotek (a, o) kakor ovca. — čeden (a, o) kot golobček. — priden (a, o) kot čebela. — marljiv (a, o) kot mravlja. — trd (a, o) kakor kamen. — mehkec (a, o) kakor tepka. — debel [tolst, masten] (a, o) kakor polh. — lep (a, o) kot angelj. — potrpežljiv (a, o) kot jagnje. — izstradan [gladen] (a, o) kakor volk. — žejen (a, o) kakor žolna. — ubožen (a, o) kot cerkvena miš. — len (a, o) da smrdi. — kradljiv (a, o) kot sraka. — nagel (a, o) kot blisk. — okoren (a, o) kakor medved. — dober (a, o) da ga ni boljšega [da je ni boljše]. — predrzen (a, o) kakor mačka.

Dovršitev.

Srajca je bela kakor sneg. Dimnikar je črn kot zamorec. Soseđa je dobra, da je ni boljše i. t. d.

2.

— gladek (a, o) kakor žamet. — siten (a, o) kot muha. — zvit (a, o) kot lisica. — suh (a, o) [medel] kot trlica. — čist (a, o) kot solnce. — jasen (a, o) kot ribje oko. — bled (a, o) kakor smrt. — pohleven (a, o) kot božji volek. — rudeč (a, e) kot roža. — oster (a, o) kakor britev. — skop (a, o) kakor dragoletnik. — čvrst (a, o) kakor žrebelj. — zdrav (a, o) kot riba. — plah (a, o) kakor zajec. — hud (a, o) [po okusu] kakor vrisk. — mehkec (a, o) kot lipovina. — ošaben (a, o) kakor pav. — vesel (a, o) kakor ptiček. — puhel (a, o) kakor repa. — zelen (a, o) kot kuščar. — mrzel (a, o) kot led. — sladek (a, o) kakor medica. — moker (a, o) kakor miš. — priliznjen (a, o) kot mačka. — tenek (a, o) kakor las. — usmiljen (a, o) kakor Samaritan. — poln (a, o) kot jajce.

Dovršitev.

Krt je gladek kakor žamet. Žid (jud) je siten kot muha. Slepar je zvit kakor lisica i. t. d.

VI.

Postavi k sledečim dopovedkom lične osebkke takó, da se vsaki drugi in tretji goli stavek smiselno na prvega naslanja; zató postavi še-le za pridevnikom v tretji stopnji piko, mej prvim in drugim, ter drugim in tretjim stavkom pa le vejico!

1.

— visok, a, o, — visokejši, a, e (višji, a, e), — najvisokejši, a, e (najvišji, a, e).
— trd, a, e, — trši, a, e, — najtrši, a, e. — lep, a, o, — lepši, a, e, — kaj lep, a, o. — velik, a, o, — večji, a, e, — največji, a, e. — majhen, a, o, — manjši, a, e, — najmanjši, a, e. — dober, a, o, — boljši, a, e, — najboljši, a, e. — drag, a, o, — dražji, a, e, — predrag, a, o. — koristen, a, o, — koristnejši, a, e, — silno koristen, a, o. — močen, a, o, — močnejši, a, e, — jako močen, a, o. — redilen (tečen), a, o, — redilnejši, a, e, — prav redilen, a, o, — nagel, a, o, — naglejši, a, e, — najnaglejši, a, e. — železen, a, o. — mrtev, a, o.

Izpolnitev.

Ustmeno: Imenujte tri drevesa! Katero izmej njih je najvišje? — najnižje? — Imenujte tri poslopja! Katero izmej njih je najnižje? — najvišje? — Imenujte tri visoke živali! Katera izmej teh je najvišja? — Katera je malo manj visoka? — Katera pa je najmanj visoka? i. t. d.

Pismeno: Lipa je visoka, jagned je visokejši (višji), jelka (hojka) je najvisokejša (najvišja) i. t. d.

Opómnja: *e, ě, j, š, ž*, so ozki soglasniki; sledi jim tedaj ozki samoglasnik *e*. V spolu se ujemata osebek in dopovedek (samostalnik in pridevnik).

2.

— dolg, — daljši, — najdaljši. — mogočen, — mogočnejši, — vse mogočen. — brzen, — brzneji, — najbrzneji. — dober, — boljši, — pre dober. — trd, — trdnejši, — silno trd. — globok, — globokejši (globejši), — neznano globok. — grozovit, — grozovitnejši, — najgrozovitnejši. — širok, — širši, — zelo širok. — priden, — pridnejši, — prav priden. — mlad, — mlajši, — premlad. — tečen (redilen), — tečnejši, — jako tečen. — težek, — težji, — najtežji. — lahek, — lajši, — najlajši (najlažji). — ubog, — ubožnejši. — preubog. — prijeten, — prijetnejši, — najprijetnejši.

Izpolnitev.

Meter je dolg, kilometer je daljši, miriameter je najdaljši i. t. d.

VII.

Postavi k spodnjim osebkom primerne dopovedke na vprašanje: kaj oseba ali reč dela, ali trpi, ali v katerem stanu je!

1.

Oko —. Uho —. Nos —. Usta —. Prsti —. Život —. Angelj —. Samovladar —. Pastir —. Zvon —. Krompir (korun) —. Žito —. Riba —. Voda —. Vijolica —. Mišjek —. Stari grad —. Cesta —. Gozd —. Kuharica —. Drva —. Klobasa —. Veter —. Vihar —. Toča —. Blisk —. Grom —. Platno —. Vino —. Trtna uš —. Kruh —. Sršen —. Gad —. Žaba —. Petelin —. Lastovka —.

Piške —. Krokav —. Slavec —. Pes —. Svinja —. Kôza —. Ovca —. Krava —. Ogenj —. Osel —. Lev —. Gos —. Top —. Muren —. Godec —. Lovec —. Kupica —. Kafra —. Sol —. Zlato —. Zemlja —. Življenje —. Bolnik —. Blago —. Perilo —. Šolarji —. Soparice —. Sneg —. Dan —. Pesen —. Solza —. Solata —. Kamen —. Sveder —. Però —. Mlatilnica —. Lenuh —. Solnce —. Ruda —. Stvarnik —. Jaz —. Ti —. On —. Ona —. Ono —. Midva —. Vidva —. Onadva —.

Izpolnitev a).

Oko gleda. Uho posluša. Nos voha. Usta okušajo. Prsti tipljejo. Život čuti i. t. d.

Izpolnitev b).

Oko pazi in vidi. Uho se nastavlja in sliši. Nos voha in razsoja (razločuje). Usta okušajo in zauživajo. Prsti tipljejo in prebirajo. Život čuti in trpi. Angelj spremlja in varuje i. t. d.

Izpolnitev c).

Oko zasleduje, obstane in oslepi. Uho posluša, izvé in ogluší. Nos voha, razsoja (razločuje) in naznani. Usta se odpirajo, zapirajo in tresejo. Prsti se krčijo, zravnavajo in brenkajo. Život čuti, leži in počiva i. t. d.

Opómnja. Po obrazcu b) in c) izvršujejo naj, zlasti oni, kateri imajo prosti stavek že za seboj! Pa tudi brez slovniške zavesti bodo brihtni šolarji pri spisovanju prav pisali.

2.

Jezik —. Zobje —. Želodec —. Pljuča —. Krv —. Človek —. Slepec —. Zvonjenje —. Snopje —. Polž —. Sneg —. Šmarijnica (binkoštnica) —. Zobnik —. Ruševina —. Železnica —. Drevje —. Mati —. Kuhinja —. Potica —. Potres —. Srajca —. Majnikov hrošč —. Pivo —. Čebela —. Modras —. Rega —. Kokoš —. Štorklja —. Škrjanček (škrlica) —. Lisica —. Prapor —. Požar —. Trobentar —. Mačka —. Raca —. Možnar —. Kobilica —. Orglavec —. Vojak —. Sklenica —. Maslo —. Galun —. Srebro —. Mesec —. Smrt —. Sirota —. Tkanina —. Peča —. Delavci (težaki) —. Led —. Noč —. Sočivje —. Demant —. Oblič —. Petrolej —. Svinčnik —. Sejalnica —. Jetnik —. Venera —. Bog —. Medve —. Vedve —. Onedve —. Mi —. Vi —. Oni —.

Dovršitev a).

Jezik govori. Zobje meljejo. Želodec kuha. Pljuča dihajo. Krv se pretaka. Človek gospodari i. t. d.

Dovršitev b).

Jezik se giblje in govori. Zobje grizejo in zvečijo. Želodec kuha in prebavlja. Pljuča gnjijejo in pešajo. Krv greje in krepcá. Človek moli in dela i. t. d.

Dovršitev c).

Jezik se razvija, gladi in boljša. Zobje škripljejo, trohniyo in izpadajo. Želodec prebavlja, hrani (živi) in se pokvari. Pljuča dihajo, se širijo in krčijo. Človek se trudi, moli in dela i. t. d.